

PIEKSÄMÄKI mlk. Vemmellahti 1
(Karhunen ja Taavitsainen)

Koekaivaus ja kaivaus kivikauti-
sella (ja rautakautisella ?)
asuinpaikalla

Matti Bergström 1984-1985

PIEKSÄMÄKI mlk. Vemmellahti (Karhunen ja Taavitsainen)

Kunta: Pieksämäki mlk.

Kylä: Surnumäki

Tila: Tontit erotettu tilasta 5:7 Soininmäki

omistaa tontti 2: Erkki Taavitsainen, os. 76940 Nenonpelto

tontti 3: Pentti Karhunen, Lypsäjänkuja 8,
76130 Pieksämäki

tontti 4: Laila Kaipainen, Väinämöntie 14,
76150 Pieksämäki

Sijainti: Peruskartta 1:20000 3232 03 PIEKSÄMÄKI (1973)

x = 6919 40-46

y = 509 38-52

z = 119 - 124 m

Paikalla suoritettut tutkimukset:

M. Huurre - J.-P. Taavitsainen, tarkastus 1983

T. Jussila, inventointi 1983 (inventointinnumero 28)

T. Jussila, kaivaus 1984

T. Jussila, tarkastus 1984

M. Bergström, kaivaus 1984-1985

Paikalta saadut löydöt:

KM 22016, 22367, **22435, 22436**, 22785, **23100**

Kertomukseen kuuluvat seuraavat kartat:

Ote peruskartasta 1:20000 3232 03 A4 s. 7

- kartasta ilmenee tutkimuspaikan sijainti

Ote peruskartasta 1:10000 3232 03D A4 s. 8

- kartasta ilmenee tutkimuspaikan sijainti
ja tonttijako

Yleiskartta 1:500 (+ paperikopio) A3 s. 9

- kartasta ilmenee koordinaatiston päälinjat
sekä kaivausalueet ja rakennussuunnitelmat
(paperikopiossa arvioitu asuinpaikan alue)

Kartta 1:100 A3 s. 11

- kartasta ilmenee kaivausalueet Taavitsaisen
tontilla (kaivausalueet I ja II)

Kartta 1:100 A3 s. 12

- kartasta ilmenee kaivausalueet Karhusen
tontilla (kaivausalueet IV ja IVa)

Kertomukseen kuuluvat negatiivit ff. 65230 - 65240, joista kuvat ovat
sivulla 13, sekä diapositiivit 10750 - 10764, joista on luettelo
sivulla 5-6.

Kaivausten syynä oli, että vastalöydetyille muinaisjäännösalueelle oli päästävä rakentamaan jo osittain aloitetut kesämökkirakennukset. Työt suoritettiin 4.- 15.6.1984 ja 17.- 20.6.1985 välisinä aikoina. Vuonna 1984 apunani toimi tutkija Juha Laurén sekä viisi Pieksämäen mlk:n palkkaamaa apulaista ja vuonna 1985 apunani oli tutkija Timo Pärssinen sekä kaksi Pieksämäen mlk:n palkkaamaa apulaista.

Alueen luonnonoloista, löytöhistoriasta sekä topografiasta katso tarkemmin Timo Jussilan tutkimusraporttia vuodelta 1984, missä hän selvittelee oman kaivauksensa suoritusta ja tuloksia.

Kartoitus

Alue kartoitettiin ja tätä varten laadittiin alueelle koordinaatisto, missä päälinjan x 100 suunta oli 251/360. Tätä koordinaatistoa käytettiin myös alueen kaivausdokumentoinnissa. Kartoituksessa huomioitiin tonttien rajat, rakennusten ja kaivausalojen sijannit sekä rantaviivan kulku. Sen sijaan korkeuskäyrien mittaus jätettiin ajanpuutteen vuoksi suorittamatta.

Alueen tutkimus

Koska alueelle oli pikaisesti päästävä rakentamaan kesämökkejä, päätettiin alueella tutkia ainoastaan näiden vaatimat rakennusalat. Karhusen tontilla (tontti numero 3) oli rakennustyöt jo aloitettu tasaamalla laajahko alue, mistä oli tehty esihistoriallisia esinelöytöjä. Osa pintamaasta oli siirretty läheisen autojen kääntöpaikan pohjamaaksi, joten sen seulominen ei enää ollut mahdollista.

Ensinnä tutkittiin Taavitsaisen tontilla (numero 2) kesämökin ja saunan paikat. Alueilta poistettiin pintaturve, minkä alta paljastui melko karkea soramaa. Maa oli tasaisen väristä, eikä alueilla ollut mitään havaittavia kiinteitä muinaismuistoja. Löytöinä näiltä alueilta saatiin kvartsiesineitä ja -iskoksia sekä palanutta luuta, kuitenkin melko vähäisissä määrin.

Alueelta I (saunarakennuksen paikka) ei tehty minkäänlaisia havain- toja muinaisjäännöksistä, mutta sen sijaan tähän liittyvästä vesi- johto-ojasta ja suunnitellusta kaivonpaikasta löydettiin kvartsiesi- neitä ja -iskoksia. Ilmeisesti asuinpaikan raja-alue on juuri alueen I ja vesijohto-ojan liittymäkohdassa.

Alueelta II (kesämökin paikka) saatiin koko kaivausalalta tasaisesti löytöjä. Erityisesti on mainittava alueen kaakkoiskulmauksesta tullut, ilmeisesti rautakautisen saviastian palanen.

Alue III oli Timo Jussilan 1984 tutkima paikkaa, mistä on erillinen raportti.

Alue IV ja **alue IVa**. (IVa on T. Jussilan tutkima) sijaitsevat Karhusen tontilla. Tälle alueelle on tarkoitus rakentaa kesähuvila sekä pieni varastorakennus. Alue oli ennen kaivausta kuorittu pintaturpeesta ja jopa osa turpeen alapuolista kerrosta oli kuljetettu pois. Aluetta oli myös myllerretty kaivinkoneella perusteellisesti, joten minkäänlaisia havaintoja kiinteistä muinaisjäännöksistä ei enää voitu tehdä. Siksi alue ruudutettiin koordinaatiston mukaisesti ja kaikki muinaisesineet kerättiin talteen seulomisperiaatteella. Ainoastaan alueen koillisosassa voitiin tutkia pieni koskematon alue ja täältä saatiin melko suuri määrä saviastian paloja, jotka ovat peräisin samasta astiasta (22436:338-339). Siitä huolimatta, että alue oli pahoin tuhottu saatiin löytöjä kuitenkin erittäin runsaasti. Pääasiassa saatiin talteen kvartsiesineitä ja -iskoksia, palanutta luuta ja melko runsaasti saviastianpalasia. Joukossa oli myös kaksi kourutaltoa sekä piiesineitä ja -iskoksia.

Timo Jussila kaivoi vielä alueen eteläosassa (IVa) osittain koskemattontaa aluetta, ja myös täältä saatiin runsaasti löytöjä. Myöhemmin syksyllä 1984 likakaivojen paikkaa kaivettaessa mentiin luvatta tutkitun alueen ulkopuolelle ja tällöin osuttiin lieden jäänteisiin, joista noin puolet tuhottiin ja loppu puolikas tutkittiin vuonna 1985. Tällöin löydettiin muutamia kvartseja. Timo Jussila tarkasti lieden alueen vielä syksyllä 1984 ja tällöin hän sai talteen muutamia hiilen paloja, joissa saattaa olla koristelua (ks. Jussilan tark. kert.)

Tästä kaivausalueesta itään oli tehty myös luvatta syksyllä 1984 kaivanto, mutta ainakaan sen reunaprofiileista ei tavattu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Löydöksiä alueelta IV tehtiin koko alueelta, runsaimmin eteläosasta. Pohjoiseen vievän tien alueelta ei sen sijaan enää tehty löytöjä ja vaikuttaakin siltä, että asuinpaikka-alue loppuisi pian linjan x=80 pohjoispuolella.

Tutkitun alueen IV koillispuolella on muutamia painanteita, jotka muis-

tuttavat asuinkuoppia. Näihin ei kuitenkaan ehditty tehdä koekuoppia. **Alueet V ja VI** tontilla 4. Pintaturpeen kuorimisen jälkeen näiltä kaivausalueilta paljastui puhdas hiekka, mistä ei tehty mitään löytöjä tai muinaisjäännökseen viittaavia havaintoja. Alueille on tarkoitus rakentaa vaja (V) ja kesämökki (VI).

Alue VII. Tämä alue sijaitsee tontilla 2 ja siihen on tarkoitus tehdä maakellari. Alueelta ei tavattu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Kaivettujen alueiden pinta-alat:

I	noin 34 m ²	
II	" 70 "	
III	ks. Jussilan raportti	
IV + IVa	noin 368 m ²	
V	" 15 "	
VI	" 42 "	
VII	" 1 "	Yhteensä noin 530 m ²

Tutkimuksen tulos

Tutkimuksen tuloksena saatiin kaikki rakennusalueet tutkittua, joten niille laaditut suunnitelmat voidaan toteuttaa. Itse asuinpaikan laajuutta ei voitu määrätä tarkasti, koska ajanpuutteen vuoksi ei voitu suorittaa tarpeellisia koekaivauksia, **mutta näyttää siltä, että asuinpaikka-alue rajautuisi** seuraavan linjan eteläpuoliselle alueelle: Tontin 2 luoteisrajan läntisin pyykki rannassa - tonttien 2 ja 3 raja noin 10 metriä pohjoisimmasta pyykistä etelään - tonttien 3 ja 4 raja noin 10 metriä pohjoisimmasta pyykistä etelään - tontilla 4 olevanmajan itäpuolitse järveen noin 10 metrin etäisyydellä majasta (ks. myös karttaliite s. 10). **Tämä alue on syytä säilyttää rauhoitettuna II luokan muinaisjäännösalueena.**

Löytömateriaali, joka alueelta saatiin, on pääasiassa kivikautista - lähinnä kampakeraamista - mutta joukossa on muutamia myös lähinnä rautakautisiksi luettavia saviastianpaloja. Löydöissä oli runsaasti myös varhaismetallikautista ns. Luukonsaaren keramiikkaa.

Helsinki 22.4.1986

Tutkija

Matti Bergström

Luettelo kertomukseen kuuluvista diapositiiveista ja negatiiveista:

dianro	neganro	aihe
10750	64750	Kaivausalue II. Pintaturvetta poistetaan ja vasemmalla kaivetaan ensimmäistä koealaa. Kuvattu lounaasta.
10751	64751	Alueen IV kaivamista. Etualalla on alueelle johtava tie. Kaivajat ovat keskittyneet suunnitellun kesähuvilan alueelle. Kuvattu pohjoisluoteesta.
-	64752	Yleiskuva kaivausten alkuvaiheista. Etualalla Timo Jussila valmistelee kaivaustaan alueella III. Taustalla lautapinon vasemmalla puolella on kaivausalue II ja sen takana rinteessä näkymättömissä alue I. Kuvattu alueen IV luoteisnurkasta.
10752	-	Alue IV. Kaivausta suunnitellun huvilan paikalla. Kuvasta näkyy hyvin, miten maaperä oli sotkettu ennen tutkimuksia. Kuvattu pohjoisluoteesta.
10753	-	Kuten edellä, mutta lähempää.
10754	-	Alueen IV koillisosan koskemattoman alueen kaivausta. Kuvattu luoteesta.
10755	-	Kuten edellä, mutta etelälounaasta.
10756	-	Murusia Luukonsaaren keramiikkaa. KM 22436:338-339.
10757	-	Nyt löytyy isompia palasia astiasta 22436:338-339
10758	-	Em. astian palasia in situ.
10759	-	Lieden kaivamista kesällä 1985. Paikan päälle oli ajettu runsaasti maata ja kiviä, joten liesi kaivettiin sen sivussa olevasta kaivannosta.
10760	-	Karhusen tontti 1985. Vertaa diaan 10751, tämä kuva on kuvattu samalta paikalta.

- 10761 - Timo Jussilan kaivausaluetta kesällä 1985. Alueen peittäminen on onnistunut hyvin ja turve kasveineen voi hyvin.
- 10762 - Kuten edellä, mutta hieman eri paikasta.
- 10763 - Taavitsaisen alueelta tehtyjä löytöjä. Kuvassa vasemmalla palanutta luuta ja oikealla kvartseja sekä rautakautisen keramiikan pala.
Kuva R. Bäckman.
- 10764 - Karhusen tontilta tehtyjä löytöjä. Kuvassa on neljä kampakeramiikan palasta sekä kaksoistaltoa KM 22436:99 (kouru- ja tasataltoa). Kuva R. Bäckman.

- I-VII kaivausalueet
 --- tonttiraja
 o rajapyykki
 1 tontin numero

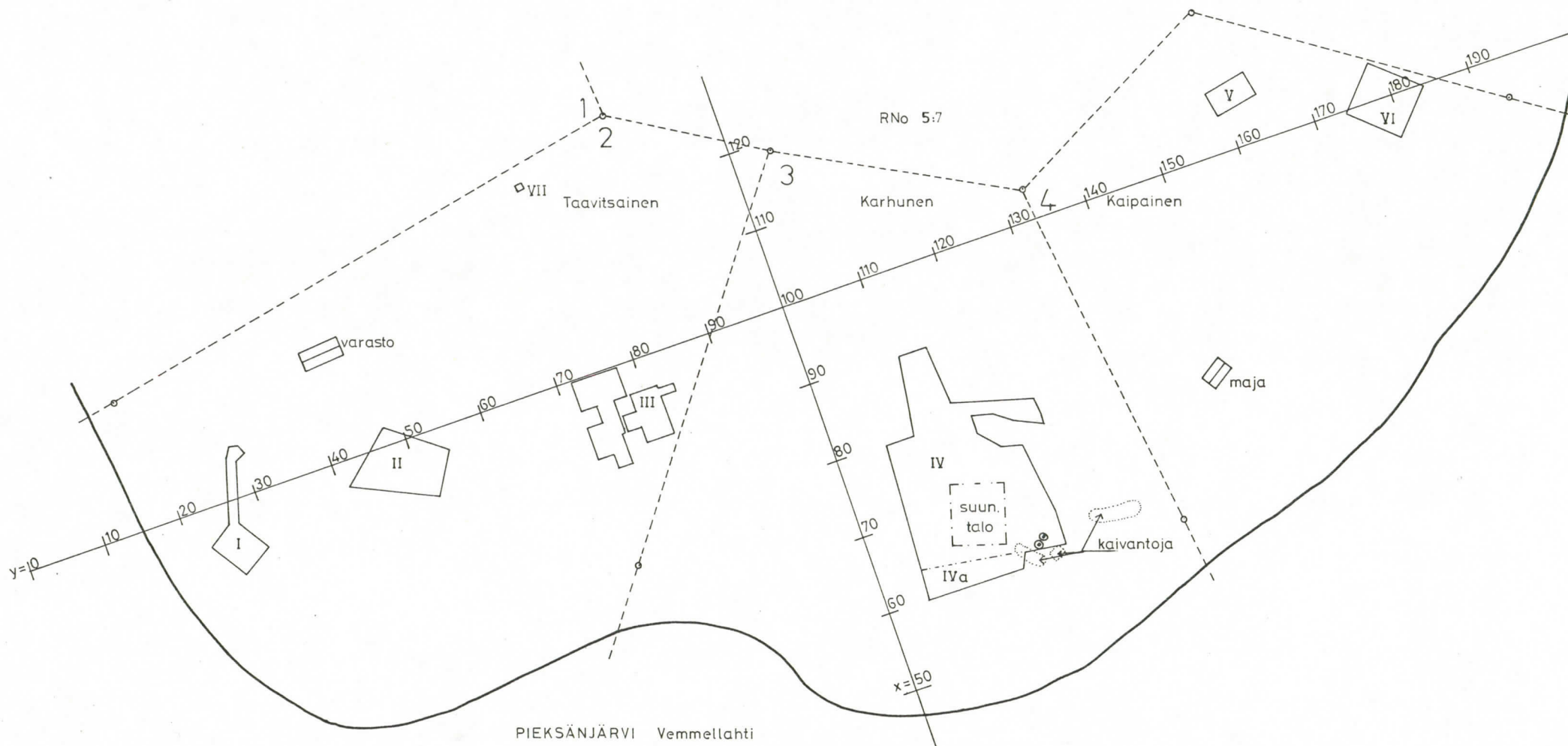
PIENENNÖSKOPIO
 PIEKSÄMÄKI mlk. Vemmellahti
 (Karhunen ja Taavitsainen)

MATTI BERGSTRÖM 1984-5

YLEISKARTTA 1:500

Kartoitus: bergström-laurén-pärssinen

0 10 20 30 40 50m

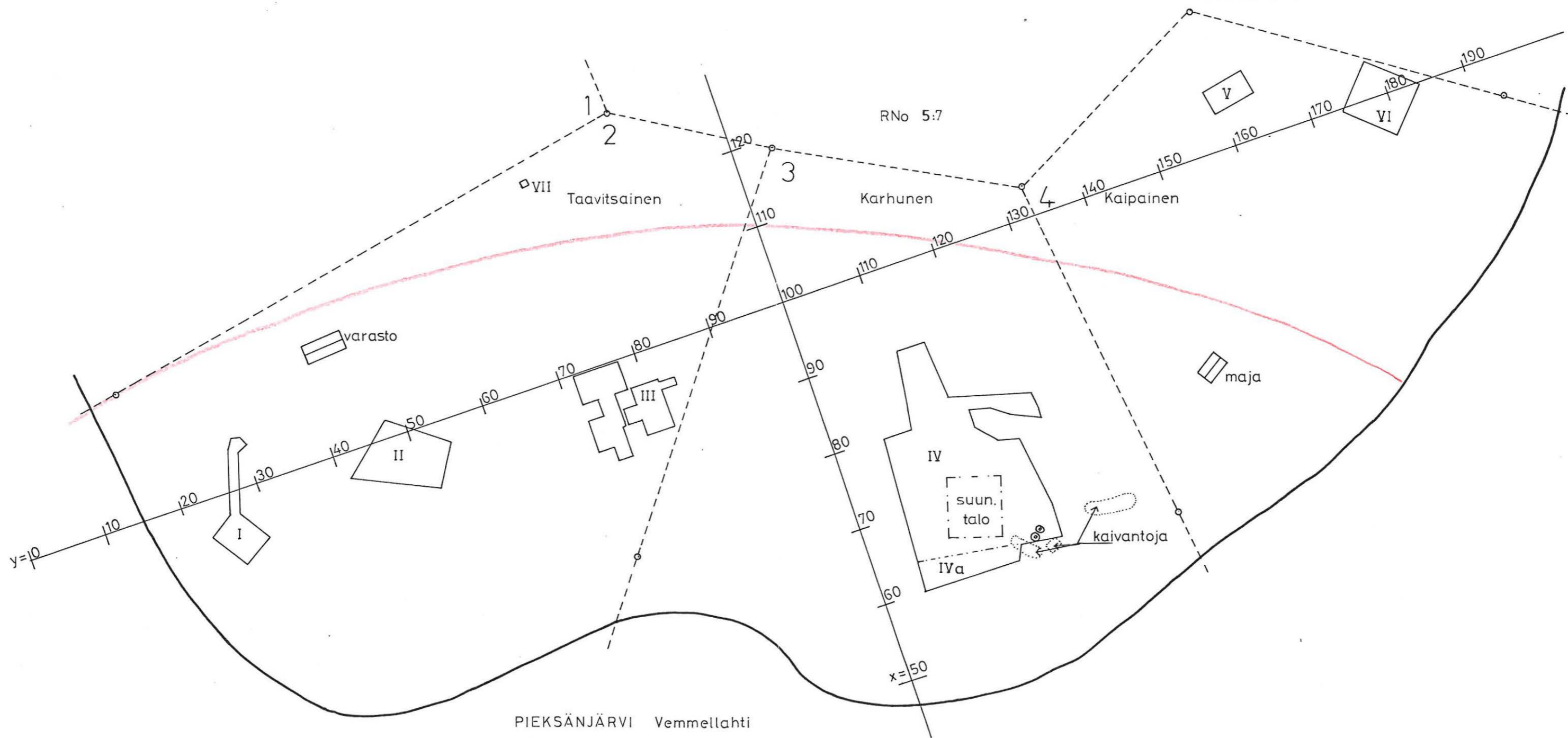

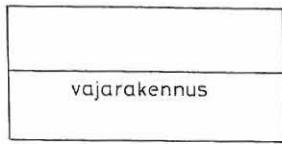
- I-VII kaivausalueet
 --- tonttiraja
 o rajapyykki
 1 tontin numero

PIEKSÄMÄKI mlk. Vemmellahti (Karhunen ja Taavitsainen)

MATTI BERGSTRÖM 1984-5
 YLEISKARTTA 1:500
 Kartoitus: bergström-laurén-pärssinen

0 10 20 30 40 50m

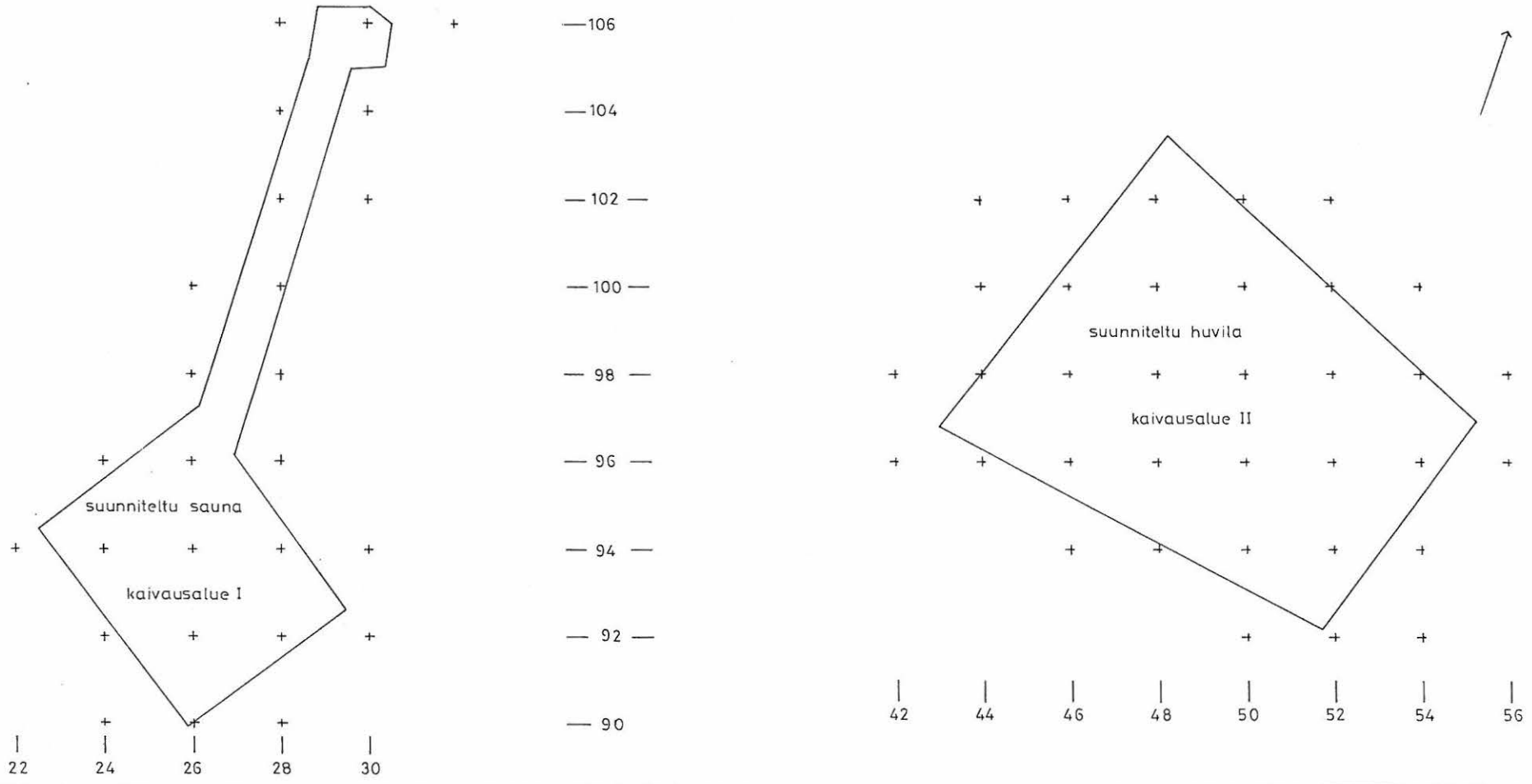

PIENENNÄSKOPIO
 PIEKSAMAKI mlk. Vemmellahti
 (Karhunen ja Taavitsainen)

MATTI BERGSTRÖM 1984-5
 KAIVASALUE I ja II (Taavitsaisen tontti)

-1-100-
 kartoitus : laurén
 0 2 4m

PIENENNÜSKOPIO

PIEKSÄMÄKI mlk. Vemmellahti (Karhunen ja Taavitsainen)

MATTI BERGSTRÖM 1984-5

KAIVUSALUE IV ja IVa (Karhunen tontti)

1:100

kartoitus: laurén-pärssinen

0 2 4m

PIEKSÄMÄKI mlk Vemmellahti (Karhunen ja Taavitsainen)
Matti Bergström 1984-1985

65240

Yleiskuva kaivausten alkuvaiheista. Etualalla Timo Jussila valmisteleé kaivaustaan alueella III. Taustalla lautapinon vasemmalla puolen on kaivausalue II ja sen takana rin- teessä näkymättömissä alue I. Kuvattu alueen IV luoteisnurkasta.

65238

Kaivausalue II. Pintaturvetta poistetaan ja vasemmalla kaive- taan ensimmäistä koealaa. Kuvattu lounaasta.

65239

Alueen IV kaivamista. Etualalla alueelle johtava tie. Kaivajat ovat keskittyneet suunnitellun kesähuvilan alueelle. Kuvattu pohjoisluoteesta (samasta paikas- ta kuin yllä oleva kuva, mutta eri suuntaan).

PIEKSÄMÄKI mlk Vemmellahti (Karhunen ja Taavitsainen)

Matti Bergström 1984-1985

Pekka Tarkiaisen 19.11.1984 ottama kuva Karhusen tontilta löytyneestä liedestä. Liesi on kaivannossa etualalla. Taustalla likakaivot, suunniteltu huvila vasemmalla ylhäällä.

Pekka Tarkiaisen ottama kuva lieden jäänteistä. Koristetut hiilet (ks. Jussilan tarkastuskertomus) löytyivät kuvassa vasemmalla näkyvän maasortuman alta.

PIEKSÄMÄKI mlk Vemmellahti (Karhunen ja Taavitsainen)
Matti Bergström 1984-1985

Kaksi Pekka Tarkiaisen 19.11.1984 ottamaa valokuvaa liedestä.

